

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super I. Librum Regum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

renitens vincitur, dum hoc ipsum quod agit dijudicans carnis suae delectatione superatur. Quia enim plerumque prius oculus contemplationis amittitur, & post per carnis desideria hujus mundi laboribus animus subjugatur. Testatur Samson ab Allophylis captus, qui postquam oculos perdidit, ad molam deputatus est: quia nimirum maligni spiritus postquam tentationum stimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras in circuitum laborum mittunt.

CAPUT VII.

Ind. 15. g De Samsons quod paucos, cum viveret, interemit, everso vero templo multos cum moretur, occidit.

CUJUS hoc loco per Samsonem, nisi Redemptoris nostri persona signatur? Samson enim dum viveret paucos occidit, everso vero templo maximam adversariorum suorum multitudinem etiam ipse moriens stravit. Et Domino nostro predicante pauci ex plebe Israelitica crediderunt, innumeri vero gentium populi vitam illo moriente secuti sunt. Superbos namque dum adhuc passibilis viveret pertulit, a passibili vero vita multos dum moretur, stravit. Quod bene Samson in semetipso dum figuratiter expressit, qui paucos quidem dum viveret interemit, destructo autem templo hostes innumeros cum moretur occidit: quia nimirum Dominus ab elatione superbia paucos cum viveret, plures vero cum templum sui corporis solveretur extinxit, atque electos ex gentibus, quos vivendo sustinuit, simul omnes moriendo prostravit.

CAPUT VIII.

Ind. 20. Quod tribum Benjamin in carnis scelere delectam, dum collectus omnis Israel ulcisci voluisset, prius ipse prostratus est, & tunc peccatricem tribum funditus extinxit.

QUI semetipsum prius non iudicat, quid in alio rectum iudicet ignorat. Et si novit fortasse per auditum quod rectum iudicare debeat, recte tamen iudicare aliena merita non valet, cui conscientia innocentiae propriae nullam iudicij regulam praebet. Hinc est quod cum tribus Benjamin in carnis scelere fuisset obruta, collectus omnis Israel ulcisci iniquitatem voluit, sed tamen semel & iterum in belli certamine ipse prostratus est. Consulto autem Domino si ad ulciscendum ire debuissent, iustum est. Qui juxta divinae vocis imperium perrexit, & semel & secundo perdidit, & tunc demum peccatricem tribum valde feriens pene funditus extinxit. Quid est ergo quod in ultione sceleris inflammatur, & tamen prius ipse prosternitur, nisi quod prius ipsi purgandi sunt, per quos aliorum culpa feriuntur? Ut ipsi jam mundi per ultionem veniant, qui aliorum vitia corrigere festinant. Unde insidiantibus quibusdam & ad puniendam adulteram deducentibus dicitur: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* Ad aliena quippe punienda peccata ibant, & sua reliquerant. Revocantur itaque intus ad conscientiam, ut prius propria corrigant, & tunc aliena reprehendant. Unde necesse est, ut, cum contra nos ultio divini examinis cessat, nostra se conscientia ipsa reprehendat, atque ad lamenta poenitentiae ipsa se contra semetipsum erigat, nec contra bonos elata, & sibi humilis, sed contra se rigida sit, bonis vero omnibus submissa.

Finis Libri Iudicum.

S. Greg. Tom. III.

CAPITVLA LIBRI PRIMI REGUM.

- 1 *Vultus ejus non sunt amplius in diversa mutati.*
- 2 *Dominus iudicabit fines terra.*
- 3 *Tollentes duas vaccas, quae lactabant vitulos, junxerunt ad plaustrum, &c.*
- 4 *Nonne cum esses parvulus in oculis tuis, caput te constitui in tribus Israel?*
- 5 *Item unde supra.*
- 6 *Item unde supra.*
- 7 *Item unde supra.*
- 8 *Melior est obedientia quam victima, & auscultare magis quam offerre adipem arietum.*
- 9 *Ecce spiritus Dei malus exagitat te.*
- 10 *Quod cum Saul spiritus immundus invaderet, apprehensa David cithara ejus vesaniam sedabat.*
- 11 *De David & Golia.*
- 12 *Saul persecutor cum ad purgandum ventrem speluncam fuisset ingressus, illic cum viris suis David inerat, qui tam longo tempore persecutionis ejus mala tolerabat, etc.*
- 13 *De renunciatione Abigail ad Nabal.*
- 14 *Aegyptium puerum Amalechita in itinere agrotum deserunt, quem David cibo refecit, etc.*
- 15 *Item unde supra.*

INCIPIT EXPOSITIO SUPER I. LIBRUM REGUM.

CAPUT I.

Vultus ejus non sunt amplius in diversa mutati. 2. Reg. 1. c.

QUIA videlicet mens ejus nequaquam post preces inepta laetitia lascivendo perdidit, quod orationis suae tempore gemitum rigore exquisivit.

In expof. B. Job. 1. 33. c. 21 circa fin. 2. Reg. 2. b

CAPUT II.

Dominus iudicabit fines terra.

PLUS Conditor noster facturam suam non defrens, mala hominum, & per suam patientiam tollerant, & per eorum quandoque conversionem relaxat, cum duras atque insensibiles mentes respicit, modò eas minis, modò verberibus, modò revelationibus manum deterrere: ut quae pessima securitate duruerant, salubri timore mollescant; quatenus vel serò redeant, & hoc ipsum saltem quod diu expectati sunt, erubescant. Scit enim Dominus quia extrema vitae nostrae plus iudicat, & idcirco electos suos in fine sollicitius purgat. Hinc ergo scriptum est: *Dominus iudicabit fines terra:* quia tantò impensius ultimis nostris invigilat, quanto in ipsis impendere initia vitae sequentis pensat.

De diving misericord. dia circa genus humanum deterrere: ut quae pessima securitate duruerant, salubri timore mollescant; quatenus vel serò redeant, & hoc ipsum saltem quod diu expectati sunt, erubescant. In expof. B. Job. 1. 29. c. 6 circa fin.

EGO
IM
n.3

CAPUT III.

1. Reg. 6. 6. *Tollentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos junxere ad plaustrum. Et paulo post: Ibant in directum vacca per viam, quæ ducit Bethsamis pergentes & mugientes.*

De discreta compassio-
nis bono
proximis
exhibendo.
Mixtum ex
Homil. 31.
in Evang.
aliquando
post imit.
In expos. B.
Iob. l. 7. c. 4.
paulo ante
med.

Cum de terra Philisthiim arca Domini ad terram Israëlitarum rediret, plastro superimposita est, & vacca plastro subjunctæ sunt, quæ factæ fuisse memorantur. Quarum filios clauerunt domi, Et scriptum est: *Ibant autem in directum vacca, per viam, quæ ducit Bethsamis, uno itinere gradiebantur, pergentes & mugientes, & non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram.* Quid igitur vacca, nisi fideles quosque in Ecclesia designant? Qui dum sacri eloquij præcepta considerant, quasi superimpositam sibi Domini arcam portant. De quibus hoc est etiam notandum, quod fuisse factæ memorantur: quia sunt plerique, qui in via Dei intrinsecus positi, foris carnalibus affectibus ligantur, sed non declinant à recto itinere, qui arcam Dei portant in mente. Ecce enim vacca Bethsamis pergunt. Bethsamis quippe dicitur domus solis. Et Propheta ait: *Vobis autem, qui timetis Dominum, orientur sol iustitiae.* Si igitur ad æterni solis habitationem tendimus, dignum profectò est, ut à Dei itinere pro carnalibus affectibus non declinemus. Tota enim virtute pensandum est, quòd vacca Dei plastro suppositæ pergunt, & gemunt. Dant ab intimis mugitus, & tamen ab itinere non retorquent gressus. Amorem quippe per compassionem sentiunt, sed colla posteriorius non deflectunt. Sic nimirum prædicatores Dei, sic fideles quique esse intra sanctam Ecclesiam debent, ut & compatiantur proximis per charitatem, & tamen de via Dei non exorbitent per compassionem. Arca quippe superimposita Bethsamis pergere, est cum superna scientia ad æternæ lucis habitaculum propinquare. Sed tunc verè Bethsamis tendimus, cum viam rectitudinis gradientes ad vicina erroris latera nec pro affectu pignorum declinamus. Sic namque, sic necesse est ut incedere debeant, qui sacræ legis jugo suppositi jam per internam scientiam Dei arcam portant: quatenus per hoc quòd propinquo- rum necessitatibus condolent, à cæpto rectitudinis itinere non declinent. Quorum nimirum gratia mentem nostram tenere debet, sed reflectere non debet: ne hæc eadem mens aut si affectu non tangitur, dura sit; aut plus tacta, si infectitur remissa.

Malach. 4.

CAPUT IV.

1. Reg. 17. *Nonne cum parvulus esses in oculis tuis, caput te constitui in tribubus Israël?*

De cavenda elatione, & cordis humilitate sectanda.
In expos. B.
Iob. l. 34. c. 27. circa med.

Parvulus in oculis suis est, qui in eo quòd semetipsum considerat, imparem se alienis meritis pensat. Nam quasi grandem se conspiciat, quisquis se super aliena merita elatione cogitationis extendit. Saül autem reprobus in bono, quod cœperat, non permansit, quia fastu susceptæ potestatis intumuit. At contra David semper de se humilia sentiens, eisdemque Saül se comparatione postponens, postquam feriendi locum reperit, & pepercit, eidem favienti adversario, humili se professione prostravit dicens: *Quem persequeris rex Israël: quem persequeris? Canem mortuum & pulicem unum?* Et certè jam unctus in regem fuerat: jam exorante Samuële & cornu super se oleum fundente didicerat, quòd cum divina gratia, Saül reprobato, ad regni gubernacula possidenda servabat. Et tamen persequenti

1. Reg. 24.

A adversario mente humili se substernebat, cui divino iudicio prælatum esse se noverat. Illi itaque se humiliter postponebat, cui per electionis gratiam incomparabiliter noverat esse se meliorem. Dicant ergo quomodo humiliari proximis debeant, qui adhuc quo loco apud Deum habeantur, nesciunt: si sic electi etiam illis humiliant, quibus jam se per interna iudicia ante positos deprehendunt. Hoc autem esse proprium specimen electorum solet, quòd de se semper sentiunt infra quàm sunt. Hinc namque ab eodem David dicitur: *Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam.* Hinc Salomon ad sapientiam parvulos vocat, dicens: *Si quis est parvulus veniat ad eam.* Qui enim nec dum semetipsum despiciat, humilem Dei sapientiam non apprehendit. Hinc in Evangelio Dominus dicit: *Consequor tibi, Domine, pater celi & terre, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Hinc rursus Psalmista ait: *Custodians parvulos Dominus.* Hinc Magister gentium dicit: *Facti sumus parvuli in medio vestrum.* Hinc discipulos admonens ait: *Superiores sibi invicem abstantes.* Nam quia iniquus quisque inferiorem se omnem, quem cognovit, putat; è diverso justus studet, ut superiorem quemlibet proximum attendat: ac ne, dum se alij alter humiliat, eo humiliato iret alter in elationem, bene utramque partem admonuit, dicens: *Superiores sibi invicem abstantes, ut in cogitationibus cordis & ego illum mihi præferam, & vicissim ille me sibi: ut cum ab utraque parte cor inferius premitur, nullus ex impensò honore sublevetur.*

Psal. 130. 4.

Prov. 9.

Matth. 23. 4.

Psal. 134.

1. Tim. 3. 6.

Philip. 2.

CAPUT V.

Item unde supra.

Quid per increpationem Saülis, nisi superbia elati regis abigitur? Quod ad correctionem suam poterit salubriter quisque convertere, qui prælatum est. Cum ergo Saül parvulum se in suis oculis aestimavit, caput in tribubus Israël factus est. Ac si aperè diceretur: Cum te parvulum conspiceret, ego te præ ceteris magnum feci: quia verò tu te magnum conspicias, à me parvus aestimaris. Quo contra cum David regni sui potentiam coram arca Domini saltando despiceret, dixit: *Ludam, & vilior sum plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis.* Si igitur sancti viri etiam cum agunt fortia, de semetipsis vilia sentiunt, quid in sua excusatione dicturi sunt, qui sine operatione virtutis intumescunt? Sed si qualibet adsint opera, nulla sunt, nisi ex humilitate condiantur. Miranda quippe actio cum elatione non elevat, sed gravat. Qui enim sine humilitate virtutes congregat, quasi in vento pulverem portat, & unde aliquid ferre ceruitur, inde deterior cæcatur. In cunctis ergo quæ agimus, radicem boni operis humilitatem teneamus, nec quibus jam superiores, sed quibus adhuc inferiores simus aspiciamus; ut dum meliorum nobis exempla proponimus, ad majora semper ascendere ex humilitate valeamus.

Hom. 7. 10.

Evang. 11. 2.

ca. 38.

1. Reg. 6.

CAPUT VI.

Item unde supra.

Parvulum se Saül in suis oculis viderat, sed fulsus temporali potentia jam se parvulum non videbat. Ceterorum namque comparatione se præferens, quia cunctis plus poterat, magnum se præ omnibus aestimabat. Miro autem modo cum apud se parvulus, apud Deum magnus: cum verò apud se magnus apparuit, apud Deum parvulus fuit. Plerumque ergo dum ex subjectorū affluentia animus

Cura post.

part. 2. c. 6.

aliquando.

post imit.

inflatur, in luxum superbia ipso potentia fastigio lenocinante corrumpitur. Quam videlicet potentiam bene regit, qui & tenere illam noverit, & impugnare. Bene hanc regit, qui scit per illam super culpas erigi, & cum illa ceteris æqualitate componi. Humana etenim mens plerumque extollitur, etiam cum nulla potestate fulcitur. Quamto magis in altum se erigit, cum se ei etiam potestas adjungit? Quam tamen potestatem rectè dispensat, qui sollicitè noverit & sumere ex illa quod adjuvat, & expugnare quod tentat, & æqualem se cum illa ceteris cernere, & tamen se peccantibus zelo ultionis anteferre. Scriptum namque est: *Ducem te constituis, nos extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis.*

Ibid. multo
Isra. 31.
Eccl. 31.

CAPUT VII.

Item unde supra.

De bono
humilitatis
In exp. B.
Iob. 1. 8. c. 20

Sciendum magnopere est, quia tantò unaquæque anima pretiosior est ante oculos Dei, quantò præ amore veritatis despectior fuerit ante oculos suos. Hinc ad Saül dicitur: *Nonne cum esses parvulus in oculis tuis, caput te constitui in tribubus Israel? Ac si apertè diceret: Magnus mihi fuisti, quia despectus tibi: sed nunc quia magnus tibi es, factus es despectus mihi.* Unde & per Prophetam dicitur: *Va qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.* Tantò ergo fit quisque vilior Deo, quantò pretiosior sibi: tantò pretiosior Deo, quantò propter eum vilior sibi: quia humilia respicit, & alta à longè agnoscit.

Isaia 7.

Isal. 17.

CAPUT VIII.

I. Reg. 25.

Melior est obedientia quam victima, et auscultare magis quam offerre adipem arietum.

De bono
obedientiæ.
In exp. B.
Iob. 1. 5. c. 10
paulo post
Iovin.

Obedientia victimis jure præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam verò voluntas propria maclatur. Tantò igitur quisque Deum citius placat, quantò ante ejus oculos repressà arbitrij sui superbiâ, gladio præcepti se immolat. Quò contrà ariolandi peccatum inobedientia dicitur, ut quanta sit virtus obedientiæ demonstratur. Ex adverso ergo melius ostenditur, quid de ejus laude sentiat. Si enim quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere, sola est obedientia, quæ fidei meritum possidet, sine qua quisque infidelis esse convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Hinc per Salomonem in ostentatione obedientiæ dicitur: *Vir obediens loquitur victorias.* Vir quippe obediens victorias loquitur: quia dum alienæ voci humiliter subdimur, nosmetipsos in corde superamus. Hinc in Evangelio Veritas dicit: *Eum, qui venit ad me, non ejectionem foras: quia de celo descendi non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me.* Quid enim si suam faceret, eos, qui ad se veniunt, repulisset? Quis autem nesciat quòd voluntas filij à voluntate patris non discrepet? Sed quoniam primus homo quia suam facere voluntatem voluit, à paradisi gaudiis exivit; secundus ad redemptionem hominum veniens, dum voluntatem se patris, & non suam facere ostendit, permanere nos intus docuit. Cum igitur non suam sed patris voluntatem facit, eos, qui ad se veniunt, foras non eicit: quia dum exemplo suo nos obedientiæ subjicit, viam nobis egressionis claudit. Hinc rursus ait: *Non possum ego à me ipso facere quidquam, sed sicut audio, judico.* Nobis quippe obedientia usque ad mortem servanda præcipitur: Ipse autem, si sicut audit, judicat, tunc quoque obedit, cum judex

Prov. 21.

Ioh. 6.

Ioh. 9.

venit. Ne igitur nobis usque ad præsentis vitæ terminum obedientia laboriosa appareat; Redemptor noster indicat, quia hanc etiam cum judex venerit; servat. Quid ergo mirum si peccator homo obedientiæ in præsentis vitæ brevitate se subjicit, quando hanc Mediator Dei & hominum; & cum obediens remunerat; non relinquit? Sciendum verò est quia nunquam per obedientiam malum fieri, aliando autem debet per obedientiam bonum, quod agitur, intermitteri. Neque enim mala in paradiso arbor extitit, quam Deus homini ne contineret interdixit, sed ut per melius obedientiæ meritum homo bene conditus cresceret, dignum fuerat, ut hunc etiam à bono prohiberet; quatenus tantò verius hoc quod ageret, virtus esset, quantò & à bono cessans auctori suo se subditum humilius exhiberet. Sed notandum quòd illic dicitur: *Ex omni ligno paradisi edite, de ligno autem scientiæ boni & mali ne tetigeritis.* Qui enim ab uno quolibet bono subjectos vetat, necesse est, ut multa concedat: ne obediens mens funditus intereat, si à bonis omnibus penitus repulsa jejuneret. Omnes autem paradisi arbores ad usum Dominus concessit, cum ab una prohibuit; ut creaturam suam, quam volebat extingui, sed provchi, tantò facilius ab una restringeret, quantò ad cunctas latius relaxaret. Sed quia nonnunquam nobis hujus mundi prospera, nonnunquam verò jubentur adversa, sciendum summpere est, quòd obedientia aliquando si de suo aliquid habeat, nulla est: aliquando autem si de suo aliquid non habeat, minima. Nam cum hujus mundi successus præcipitur, cum locus superior imperatur, is qui ad percipienda hæc obedit, obedientiæ sibi virtutem evacuat si ad hæc etiam ex proprio desiderio anhelat. Neque enim se sub obedientia dirigit, qui ad percipienda hujus vitæ prospera libidini propriæ ambitionis servit. Rursum cum mundi despectus præcipitur, cum probra adipisci & contumeliæ jubentur, nisi hæc ex semetipso animus appetat, obedientiæ sibi meritum minuit; qui ad ea, quæ in hac vita despecta sunt; invitus nolensque descendit. Ad detrimentum quippe obedientia ducitur, cum mentem ad suscipienda probra hujus sæculi, nequaquam ex parte aliqua etiam sua vota committantur. Debet ergo obedientia & in adversis ex suo aliquid habere, & rursus in prosperis ex suo aliquid omnino non habere: quatenus & in adversis tantò sit gloriosior, quantò divino ordini etiam ex desiderio jungitur: & in prosperis tantò sit verior, quantò à præsentis ipsa, quam divinitus percipit gloria, funditus ex mente separatur. Sed hoc virtutis pondus melius ostendimus, si cælestis patriæ duorum hominum facta memoremus. Moyses namque cum in deserto oves pasceret, Domino per Angelum in igne loquente vocatus est, ut eripendæ omni Israëlitarum multitudini præficeret. Sed quia apud se mente humilis extitit, oblatam protinus tanti regiminis gloriam expavit; moxque ad infirmitatis patrocinium recurrit, dicens: *Observo, Domine, non sum eloquens ab heri & nudius tertius, ex quo coepisti loqui ad servum tuum, tardioris & impedioris lingue factus sum.* Et se postposito alium deposcit, dicens: *Mitte quem missurus es.* Ecce cum auctore linguæ loquitur, & ne tanti regiminis potestatem susciperet, clinguem se esse causatur. Paulus quoque divinitus fuerat ut Hierosolymam ascendere debuisset admonitus, sicut ipse Galatis dicit: *Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Hierosolymam assumpto Barnaba & Tito. Ascendi autem secundum revelationem.* Isque in itinere cum Prophetam Agabum reperisset, quanta se adversitas Hierosolymis maneret, audivit. Scriptum quippe est, quòd idem Agabus zonam Pauli suis pedibus inferens, dixit: *Vrum, cujus hæc zona est, sic alligabunt in Hierusalem.* A Paulo autem protinus

B

Gen. 2: *ni ligno paradisi edite, de ligno autem scientiæ boni & mali ne tetigeritis.*

C

D

E

Exod. 4.
Galat. 2.

EGO
IM
m.3

respondetur: *Ego non solum alligari, sed & mori in A*
Hierusalem paratus sum, pro nomine Iesu. Neque
enim pretiosorem facio animam meam quam me.
 Præceptione igitur revelationis Hierosolymam per-
 gens adversa cognoscit, & tamen hæc libenter ap-
 petit. Audit quæ timeat, sed ad hæc ardentior an-
 helat, Moyses itaque ad prospera de suo nihil habet:
 quia precibus renititur, ne Israëlita plebi præferatur;
 Paulus ad adversa etiam ex suo voto ducitur:
 quia malorum imminentium cognitionem percipit,
 sed devotione spiritus etiam ad acriora ferveſcit.
 Ille præſentis poteſtatis gloriam Deo voluit jubente
 declinare; iste Deo aspera & dura disponente se
 studuit ad graviora præparare. Præeunte ergo utro-
 rumque ducum infracta virtute instruitur, ut si obedi-
 entia palmam apprehendere veraciter nitimur, prosperis
 hujus sæculi ex sola iustione, adversis autem etiam ex
 devotione militemus.

CAPUT IX.

1. Reg. 16. *Ecce spiritus Dei malus exagitat te.*

SCit namque Job, quod diabolus, licet afflictio-
 nem iustorum semper appetat; tamen si ab Au-
 ctore nostro potestatem non accipit, ad tentationis
 articulum nullatenus convalescit. Unde & omnis
 voluntas diaboli injusta est, & tamen permittente
 Deo omnis potestas iusta. Ex se enim tentare quoslibet
 in iustis appetit, sed eos, qui tentandi sunt, & prout
 tentandi sunt, non nisi tentari Deus iuste permittit.
 Bene ergo dicitur: *Spiritus Domini malus exagitat te.*
 Ecce unus idemque spiritus, & Domini appellatur &
 malus. Domini videlicet per licentiam potestatis iustæ,
 malus autem per desiderium voluntatis injustæ.
 Unde & in hoc loco quæri solet, si Domini cur malus
 si malus, cur Domini dicitur? Sed duobus verbis
 comprehensa est & potestas iusta in diabolo, & volun-
 tatis injusta. Nam & ipse dicitur spiritus malus per
 nequissimam voluntatem, & idem spiritus Domini,
 per acceptam iustissimam potestatem. Quia etsi hostis
 sevit, qui ferire appetit, Creator tamen est, qui eum
 ad aliquid prævalere permittit. Formidari igitur non
 debet qui nihil nisi permissus valet. Nam & in Evangelio
 expellenda de homine dæmonum legio Domino dicebat:
Si eicis nos, mitte nos in greges porcorum. Sola ergo
 iustitia illa timenda est, quæ cum hostem sævire per-
 mittit, ei ad usum iusti iudicij & injusta illius volun-
 tatis servit.

CAPUT X.

1. Reg. 16. *Quod cum Saulem spiritus immundus invaderet, apprehensa David cithara, ejus vesaniam sedabat.*

Plerumque superbus dives exhortationis blandimento placandus est: quia & plerumque dura vulnera per lenia fomenta mollescunt, & furor insanorum sæpe ad salutem medico blandiente reducitur: cumque eis in dulcedine condescenditur, languor insaniam mitigatur. Neque enim negligenter intuendum est, quod cum Saulem spiritus adversus invaderet, apprehensam David citharam, ejus vesaniam sedabat, & temperabat. Quid enim per Saulem, nisi elatio potentium? & quid per David innuitur, nisi humilis vita sanctorum? Cum ergo Saül ab immundo spiritu arripitur, David canente, ejus vesania temperatur: quia cum sensus potentium per elationem in furorem vertitur, dignum est, ut ad salutem mentis quasi ad dulcedinem citharæ locutionis nostræ tranquillitate revocetur.

CAPUT XI.

De David et Golia.

Vir recta fide plenus quæ sanctis solet ad iustitiam deputari, ea ipsa Scripturæ sacræ, quæ hæreticus assertit, testimonia colligit, & erroris ejus pertinaciam inde convincit. Contra nos namque dum sacræ legis testimonia apportant, secum nobis afferunt unde vincantur. Unde & David typum Domini, qui videlicet manu fortis interpretatur: Golia verò hæreticorum superbiam signans, hoc rebus locuti sunt, quod nos verbis aperimus. Golia quippe cum gladio, David verò cum pera pastorali venit ad prælium. Sed eundem Goliath David superans suo gladio occidit: quod nos quoque agimus, qui promissa David membra ex ejus fieri dignatione meruimus. Nam cum superbiētes hæreticos & sacræ Scripturæ sententias deferentes eisdem verbis atque sententiis, quas proferunt, vincimus, quasi elatum Goliath suo gladio detruicamus.

CAPUT XII.

Saül persecutor cum ad purgandum ventrem speluncam fuisset ingressus, illic cum viris suis David inerat, qui tam longo tempore persecutionis ejus mala tolerabat. Cumque cum viri sui ad feriendum Saül accenderent, fregit eos responsionibus: quia manum mittere in Christum Domini non deberet: qui tamen occulte surrexit, et oram chlamydis abscidit.

Quid per Saül, nisi mali rectores? Quid per David, nisi boni subditi designatur? Saül igitur ventrem purgare, est pravos præpositos conceptam in corde malitiam usque ad opera miseri odoris extendere, & cogitata apud se noxia factis exterioribus exequendo monstrare. Quem tamen David ferire meruit: quia piæ subditorum mentes ab omni se peste obſtinationis abstinentes, præpositorum vitam nullo lingua gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt. Qui & si quando propter infirmitatem sese abſtinere vix possunt, ut extrema quædam atque exteriora præpositorum mala, sed tamen humiliter loquantur, quasi oram chlamydis silenter incidunt: quia videlicet dum prælatæ dignitati saltem innoxie & latenter derogant, quasi regis superpositi vestem secant: sed tamen ad semetipsos redeunt, seque vehementissime vel tenuissima verbi laceratione reprehendunt. Unde bene & illic scriptum est: *Post hac David percussit cor suum, eo quod abscidisset oram chlamydis Saul.* Facta quippe præpositorum oris gladio ferienda non sunt, etiam cum rectè reprehendenda judicantur. Si quando verò contra eos vel in minimis lingua labitur, necesse est, ut per afflictionem penitentia cor prematur, quatenus ad semetipsum redeat; & cum præpositæ potestati deliquerit, ejus contra se iudicium, à quo sibi prælata est perhorrescat. Nam cum in præpositis delinquimus, ejus ordinationi, qui eos nobis prætulit, obviamus. Unde Moyses quoque cum contra se & Aaron conqueri populum cognovisset, ait: *Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Deum.*

CAPUT XIII.

De renunciatione Abigail ad Nabal.

1. Reg. 25.

De oportuno correctionis tempore. Cura past. par. 3. c. 17. circa med.

Quid nobis Abigail per renunciationis suae dispensationem inuit, nisi quod iracundos melius corrigimus, si in ipsa irae suae commotione declinamus? Perturbati quippe quid audiant ignorant, sed ad se reducti tanto libentius exhortationis verba recipiunt, quanto se tranquillius toleratos erubescunt. Menti autem furor ebrii omne rectum quod dicitur, peruersum videtur. Unde Nabal ebrio culpam suam Abigail laudabiliter tacuit, quam digesto vino laudabiliter dixit. Et idcirco malum quod fecerat cognoscere potuit, quia hoc ebrius non audivit.

CAPUT XIV.

1. Reg. 30.

Aegyptium puerum Amalechite in itinere agrotum deserunt, quem David cibo refecit, ducemque sui itineris facit, Amalechitam persequitur, epulantem reperit, et funditus extinguit.

De praevanicatorum per Dei gratiam conversione. in expo. 8. Tob. 1. c. 10. circa pr.

Quid est quod Aegyptius Amalechite puer in itinere lassatur, nisi quod amator praesentis saeculi peccati sui nigredine operatus saepe ab eodem saeculo infirmus, despectusque relinquitur, ut cum coaequum currere valeat, sed fractus aduersitate torpescat. Sed David hunc invenit: quia Redemptor noster veraciter manu fortis nonnumquam quos despectos a mundi gloria reperit, in suum amorem convertit. Cibo pascit: quia verbo scientiae reficit: ducem itineris eligit: quia suum etiam praedicatorum facit. Et quia Amalechitam sequi non valuit, dux David efficitur: quia is, quem indignum mundus deseruit, non solum conversus in sua mente Dominum recipit, sed praedicando hunc etiam, usque ad aliena corda perducit. Quo videlicet duce David Amalechitam convivantem invenit, & extinguit: quia ipsis Christus praedicantibus mundi laetitiam destruit, quos mundus comites habere desepit.

CAPUT XV.

Item unde supra.

Hom. 36. in Evang. circa med.

Luc. 15.

Hos eligit Deus, quos desepit mundus: quia plerumque ipsa despectio hominem revocat ad semetipsum. Etenim qui patrem reliquit, & partem substantiae, quam perceperat, prodigè expendit, postquam esurire coepit in se reversus dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus? Longè quippe à se recesserat, quando peccabat: & si non esurisset, in semetipsum minimè rediisset. Postquam terrenis rebus indiguit, tunc cogitare coepit, quid de spiritualibus amisit. Infirmi ergo quique atque in hoc mundo despecti, plerumque tanto celerius vocem Domini audiunt, quanto & in hoc mundo non habent ubi delectentur. Quod bene Amalechitarum puer ille Aegyptius designat, qui Amalechitis praedantibus atque currentibus eger remansit in via, & fame sitique aruit, quem cum David invenit, ei cibum potumque praebuit: qui illico convalescens dux David factus est: convivantes Amalechitas reperit, & eos, qui se debilem reliquerant, cum magna fortitudine prostravit. Amalechita quippe, populus lambens vocatur. Et quid per lambentem populum, nisi mentes carnalium designantur? Quae terrena cuncta ambiendo quasi lam-

bunt, dum solis temporalibus delectantur. Quasi enim populus lambens praedam facit, dum terrena diligentes, lucra de alienis damnis exaggerant. Sed puer Aegyptius aeger in via relinquitur: quia peccator quisque dum infirmari ab huius mundi statu coeperit, mox saecularibus mentibus in despectum venit. Quem tamen David invenit, eique cibum & potum praebet, quia manu fortis Dominus abjecta mundi non despicit: & plerumque eos, qui sequi mundum minimè valentes, quasi in via remanent: ad amoris sui gratiam convertit, eisque verbi sui cibum potumque porrigit, & quasi duces sibi in via eligit, dum suos etiam praedicatorum facit. Dum enim Christum peccatorum cordibus inferunt, quasi David super hostes ducunt. Qui convivantes Amalechitas velut David gladio feriunt, quia superbos quosque quise in mundo despexerant, Domini virtute prostrant. Puer ergo Aegyptius, qui in via remanserat, Amalechitas interfecit: quia plerumque ipsi mentes saecularium praedicando superant, qui prius cum saecularibus in hoc mundo currere non valebant.

Finis Libri I. Regum.

CAPITVLA SECVNDI
LIBRI REGVM.

- 1 Montes Gelboe, nec ros, nec pluvia veniat super vos, neque sint agri primitiarum, quia ibi abjectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo.
- 2 Locutus est Abner ad Azabel dicens: Recede, noli me sequi ne compellar confodere te in terram, &c.
- 3 Venientes filij Remmon Berothitha Rechab & Banaa ingressi sunt fervente die domum Isboseth, qui dormiebat super stratum suum meridie, &c.
- 4 De vaccis calcitrantibus inclinata arca, quam cum Oza Levites erigere voluisset, percussus est.
- 5 Quod David cum arcam Domini in Hierusalem saltando reduceret, à Michol filia Saul uxore sua irrisus est.
- 6 Non tu edificabis mihi templum, quia vit sanguinum es.
- 7 Percussit David vallem salinarum.
- 8 Quod David in solario deambulans Bersabee Vria concupivit uxorem.
- 9 De concupiscentia David in Bersabee.
- 10 De poenitentia David pro Bersabee.
- 11 Dominus transulit peccatum tuum.
- 12 Quid mihi & vobis filij Sarvia, dimittite eum ut maledicat, &c.
- 13 De Ioab quod Amase manu dextera mentum tenuit, & sinistra percussit.
- 14 Quod David, qui prius alienam uxorem concupiscere non timuit, &c.
- 15 Quod David populum numerando peccavit.

EGO
IM
72.3